

CENA DZIENNIKA:

w Łodzi:

Rocznie . . . . . rs. 9 k. —
Półrocznie . . . . . „ 4 k. 50
Kwartalnie . . . . . „ 2 k. 50

w Królestwie i Cesarstwie:

Rocznie . . . . . rs. 12 k. —
Półrocznie . . . . . „ 6 k. 50

DZIENNIK ŁÓDZKI

pismo przemysłowe, handlowe i literackie.

CENA OGŁOSZEŃ:

Za jeden wiersz pititem lub za jego miejsce:
Zwykłe ogłoszenia: za 1 raz 7 kop., za 2 razy 13 k., za 3 razy 18 k., za 4 razy 22 k., za 5 razy 25 k., za 6 razy 28 kop.
Nekrologi: za każdy wiersz 12 kop.
Reklamy: za każdy wiersz 15 kop.
Stałe 3 wierszowe ogłoszenia adresowe rs. 2 miesięcznie.

Kalendarzyk.

Dziś: Ś-go Marcyanna.
Jutro: Ś-go Agatona.

Wschód słońca o godz. 8 m. 10. Zachód o godz. 4 m. 4
Długość dnia godz. 7 m. 54. Przybyło dnia godz.—m. 18

Biuro Redakcyi i Administracyi

ULICA CEGIELNIANA Nr. 271/b.

Adres telegraficzny: **KuŹakowski, Łódź.**

Ogłoszenia przyjmowane są: w Administracyi Dziennika oraz w Biurach Ogłoszeń Rajchmana i Frendlera w Warszawie i w Łodzi.

Rękopisy nadesłane bez zastrzeżenia — nie będą zwracane.

PRACA NIELETNICH ROBOTNIKÓW.

Stosownie do powyższej poprzednio przez Władzę Rządową uchwały, prawo z dnia 1/13 Czerwca 1882 r. ograniczające pracę nieletnich robotników w zakładach przemysłowych, wprowadzone ma być w wykonanie z dniem 1/13 Maja r. b. Nie ulega najmniejszej wątpliwości, że zastosowanie przepisów tego prawa, pociągnie za sobą, rdzenne zmiany w ustroju wewnętrznym wielu fabryk, jak niemięniej i w warunkach bytu ludności robotniczej. Ażeby więc uniknąć zbyt nagłej zmiany stosunków, prawo to przewidziało jednocześnie pewien okres przejściowy. Mianowicie zaś p. Minister Finansów upoważniony został do zezwolenia za porozumieniem się z p. Ministrem Spraw Wewnętrznych na niektóre odstąpienia od przepisów nowego prawa w ciągu lat dwóch od daty wprowadzenia tegoż.

W wykonaniu tego zastrzeżenia p. Inspektor Główny nad pracą i kształceniem nieletnich robotników wypracował obecnie trzy wykazy, a mianowicie: 1) wykaz tych zakładów przemysłowych, w których w ciągu lat dwóch od daty wprowadzenia nowego prawa praca dzienna nieletnich od lat 10 do 12 może być dopuszczoną; 2) wykaz tych zakładów, w których również w ciągu lat dwóch dozwoloną będzie praca nocna nieletnich od lat 12 do 15, i 3) wykaz tych zakładów, w których praca nieletnich nie mających 15 lat wieku bezwarunkowo ma być zabronioną. Ministerium Finansów przesłało te wykazy między innymi do Komitetu Przemysłowego w Warszawie z wezwaniem o rozważenie takowych i podanie stosownych wniosków. Komitet ten, pragnąc poznać zdania kół przemysłowych przed ostatecznym uchwaleniem żądanych wniosków, zawiaduje obecnie niektórych przemysłowców do wypowiedzenia swego zdania w tym przedmiocie.

Ze względu na ważność tej sprawy dla naszego przemysłu, podajemy tu w streszczeniu rzeczony wykazy:

- I. Praca dzienna nieletnich w wieku od lat 10 do 12 dozwoloną ma być czasowo:
  - 1) w przedziałniach i tkalniach z wyłączeniem zajęć wymienionych w wykazie III, 2) w papierniach z wyłączeniem zajęć wskazanych w wykazie III, 3) w hutach szklanych również z wyłączeniem zajęć wskazanych w wykazie III.
- II. Praca nocna nieletnich w wieku od lat 12 do 15 dozwoloną ma być czasowo:
  - 1) w przedziałniach i tkalniach, 2) w papierniach, 3) w hutach szklanych i 4) w gorzelniach.
- III. Praca nieletnich niemających 15 lat wieku bezwarunkowo ma być zabronioną:
  - a) całkowicie:
    - 1) w fabrykach wyrabiających przedziwo z odcińców i galganów (w fabrykach wełny sztucznej), 2) w fabrykach wyrabiających piłsiń i wojłok 3) w zakładach obrabiających szczenię, wiosie, siersz jelenią, pierze, puch, oraz trawy i łyżka do wyścielania mebli, 4) w fabrykach ceraty, wyksatyny i brezentów, 5) w garbarniach i fabrykach pargami, 6) w fabrykach skóry lakierowanej, 7) w fabrykach lakieru i pokostu, 8) w fabrykach wypalania i mielenia kości, 9) w zakładach obrabiających naftę i wytwarzających wszelkie inne węglowodory oraz terpentynę, 10) w fabrykach bieli ołowianej i cynkowej, 11) w zakładach chemicznych wytwarzających kwasy, sole, koperwasy, farby i inne przetwory, 12) w fabrykach zapalek fosforowych, 13) w pracowniach rzemieślniczych oczyszczających złoto i srebro za pomocą kwasów, pozłacających i posrebrzających w ogniu, oraz sposobem galwanoplastycznym, jak również przetwarzających różne odpadki, szlam i inne nieczystości zawierające w sobie drogie metale, 14) w piekarniach i 15) w zakładach wyrabiających kożuchy.
  - b) częściowo:
    - 16) w przedziałniach—przy trzpaniu, czesaniu i kardowaniu (gremplowaniu) lnu, konopi, bawełny, dzutu i wszelkich wyczosków.
    - 17) w tkalniach—przy czyszczeniu i strzyżeniu pluszu.
    - 18) w farbiarniach płótna i nici lnianych—przy farbowaniu, myciu i bieleniu.
    - 19) w farbiarniach tkanin i nici bawełnianych—przy wykurzaniu (?), myciu i bieleniu.

- 20) W fabrykach wyrobów sukiennych—przy walcowaniu (folowaniu), bieleniu, czesaniu i strzyżeniu sukna.
- 21) W drukarniach perkalików—przy przyrządzaniu farb i zapraw, drukowaniu, we wzorowaniach, przy zaparzeniu, przy odżywianiu i odświeżaniu farb, bieleniu i oczyszczaniu tkanin z plam tłustych i przy farbowaniu.
- 22) W papierniach—przy gatunkowaniu galganów, cięciu, gotowaniu, rozdrabnianiu między walcami, bieleniu.
- 23) W hutach szklanych i fabrykach luster—przy topieniu masy, wycowaniu (toczeniu), szlifowaniu i polirowaniu, wypalaniu wyrobów, przyrządzaniu i nakładaniu amalgamu.
- 24) W fabrykach fajansu, porcelany i wyrobów garncarskich—przy przyrządzaniu masy, nadawaniu formy, toczeniu, szlifowaniu, glazurowaniu i wypalaniu.
- 25) W zakładach wypalających wapno i alabaster—przy wypalaniu i mieleniu.
- 26) W zakładach obrabiających materiały mineralne—przy przeryzaniu, mieleniu, tłuczeniu na sucho, przesiewaniu i polerowaniu na sucho alabastru, gipsu, cementów, wapna i t. p., przy naciśnięciu kamieni młyńskich.
- 27) W zakładach topienia ołowiu—przy topieniu ołowiu i innych stopów (aliazów) w skład których wchodzi ołów, przy utlenianiu ołowiu na glejtę i minię.
- 28) W odlewniach mosiądzu—przy topieniu mosiądzu.
- 29) W fabrykach wyrobów gumowych—przy wyprawianiu gumy, przy jej rozpuszczaniu i walcizowaniu, przy lakierowaniu wyrobów i suszeniu takowych.
- 30) W zakładach obrabiających metale—przy topieniu i rozryzaniu metalów, przy kuciu młotami parowym przy walcowaniu, sztamowaniu i przebijaniu dziur, szlifowaniu na kamieniach.
- 31) W gorzelniach i dystylarniach—przy pędzeniu spirytusu i odżywianiu węgla.
- 32) W cukrowniach i rafineriach—przy myciu buraków i płatów, przy defekacji, prasowaniu szlamu defekacyjnego, przy rozlewaniach syropów, klersów i t. p., przy oczyszczaniu i odżywianiu węgla kostnego.

KORRESPONDENCJE.

Sosnowce, 2 Stycznia.

W tej pierwszej notatce, którą wam z naszej ruchliwej osady przesyłam, podaję kilka cyfr dających wyobrażenie o jej przemysłowej produkcyi.

Sosnowce, złożone z kilku pojedynczych osad, liczą w przybliżeniu około 8,000 mieszkańców, z których większość stanowią robotnicy fabryczni. Znaczenie swoje zawdzięczają Sosnowce przedewszystkiem rozwiniętemu znaczenie przemysłowi górniczemu, z którego w ciągu ostatnich lat wytworzyło się wiele innych gałęzi przemysłu.

Prócz kopalni węgla i hut cynku znajdują się w Sosnowcach: 1) przedziałnia wełny czesankowej, 1) przedziałnia wełny wigoniowej, 1) huta szklana, 1) papiernia, 1) fabryka gwoździ drutowych, 3 walcownie żelaza, 1 fabryka kotłów, 1 walcownia cynku, 1 fabryka bieli cynkowej, 1 fabryka rur ogrzewalnych, 1 zakład mielenia kości, 1 fabryka tektury smołowcowej, 1 fabryka czerzynu, 1 fabryka przetworów chemicznych.

Wiele innych zakładów powstać ma w niedalekiej przyszłości. Z tych zaś które wyliczyłem, kilka prowadzonych jest na wielką skalę i o nich też bliższe podam w szczególności w następującym obszerniejszym liście.

L. H.

Wiadomości handlowe i przemysłowe.

Sprawozdania handlowe.

Warszawa d. 5 Stycznia. Usposobienie rynku wełnianego pozostaje wciąż ospałe. W ciągu ubiegłego tygodnia żadnych transakcyj nie zawarto. Właściciele przedziałni i fabryki wełnianej w Mar-

kach pod Warszawą pp. Briggs i Passelt poszukiwali na przedzę wełny grubszej, dłużej czesankowej, zapasy bowiem porobione przez nich na jarmarku w Charkowie okazują się niewystarczającymi. W skutek braku popytu, cena wełny spadła też nieco w ostatnich czasach.

Dowozy zboża na targ warszawski były obfite a ceny pszenicy uległy niższe dochodzącej do 30 kop. na korcu. Przy zakupnie niektórych partij zniżka ta była nawet znaczniejszą. Zyto nie uległo zmianie.

Ceny wogóle były następujące: za pszenicę wyborową 8.25—8.70, białą od 7.50 do 8.—, pstrą i dobrą 7.—7.20, ordynaryjną 6.— do 6.50. Zyto wyborowe 5.30—6.—, średnie 5.— do 5.10, ordynaryjne —4.85. Jęczmień wyborowy 4.50—5.40, średn. 4.—4.20, ordynaryjny:—3.75. Owies 2.70—3.15. Grykę 4.50—5.25. Groch polny 6.50—7.80, cukrowy 9.— do 10.—, fasolę 11.— do 12.—. Kaszę jagłaną 1.40—1.80. Rzepik letni bez obrotu. Rzepik zimowy bez obrotu. Olej rzepakowy —8.—, lniany 6.—7.—. Wreszcie co do cen nadmienić wypada, że jedna partya wyjątkowo pięknej pszenicy w ilości 60 korcy sprzedana została po rs. 9 k. 30; było to w poniedziałek zeszłego tygodnia.

Okolito, wobec wstrzymanych zakupów przez szynkarzy i mniejszych handlarzy, którzy zbierają pieniądze na opłacenie ekspirujących konsensów, trzyma się w niskiej cenie. Nie płacono wyżej nad 264, czyli 8,11⁸ za wiadro. Z Hamburga donoszą o cokolwiek lepszym usposobieniu, ceny jednak nie są wyższe, aniżeli tygodni poprzednich (41¹/₂).

W obrotach cukrem panuje ciągle jednakowy zastój; zakupy ograniczają się do drobnych partij na spożycie miejscowe. Za towar ciekokryształyczny, czyli t. z. gatunki polskie, płacono 4.30 do 4.35; za grubo kryształyczny—4,27¹/₂ do 4,29¹/₄. Mączka również była zaniebdana, a ceny w dalszym ciągu niższe; po 3,45 można nabywać wagonami. Za kostki płacono 4.28.

Ceny łożu niższe; kupujących niema; za rosyjski żądają 7,25, a miejscowy topiony można nabywać po 7,20 za pud.

Usposobienie w handlu naftą dobre. Żądania z Ameryki zbyt są wyrógowane, a notowania tamtejsze każą się spodziewać cen wyższych. Brema ofiarowała towar na styczeń po 8,90 m. na luty po 9 m. za 50 kilo. Gdańsk żądał za Styczeń 10 m., na dost. w Lutym 10,15 m. za 50 kil. U nas ceny towaru amerykańskiego 7¹/₂ kop. za funt; kaukaskiego—obniżyły się u nas w dalszym ciągu, a usposobienie bardzo osłabło: z początku tygodnia płacono rs. 1,85, a wczoraj po 1,77¹/₂ za pud w małych beczkach.

Berlin 4 Stycznia. (Zboże). Nadeszłe dziś z New-Yorku depesze donoszą o wyższe cen pszenicy w miejscu o 1/2 cent., na dostawę terminową o 1—3/8 cent. W tem miejscu szczególnie niedź nie należy, że zapasy visible supply zmniejszyły się o 25,000 buszli. Jakkolwiek to zmniejszenie znanych zapasów jest małe, miało ono jednak wpływ pewien na targ dzisiejszy, bo właśnie w chwili obecnej najmniej go się spodziewano. Na targu tu-tejszym chętnie przyjęto mocne usposobienie w handlu pszenicą, panujące na rynkach amerykańskich pomimo złych notowań na dostawę terminową na giełdzie paryżkiej. Spekulacja silnie dziś pokrywała terminy wiosenne. Natomiast obroty towarem rzeczywistym (natychmiastowe) były bardzo szczupłe, ponieważ odbiorcy gatunków przednich zachowują postawę wyczekującą, a o gatunki poślednie mało się dopytują. Zwyczajka cen w porównaniu z targiem poprzednim wynosi 1/2 marki. Handel żytem był dziś bardziej ożywiony, chociaż obroty niem nie były bardzo znaczne. Komii-

syonerowie otrzymali wiele zleceń kupna zamiejscowych, ale w obec postawy wyczekującej spekulacyi miejscowej, zlecenia te w części tylko wykonane być mogły. W końcu targu ceny były o 1/2 marki wyższe niż na targu poprzednim. Na rynkach rosyjskich, szczególnie na petersburskim ceny pszenicy doznały małej zniżki ale nie takiej, aby obudziły chęć kupna zagranicą. Ofiarowanie ze strony kupców rosyjskich jest obfitsze, a ci, którzy potrzebowali zadatków, musieli poczynić ustępstwa w cenach; wywozowcy wszakże zachowywali postawę wyczekującą. Owies również skorzastał z dobrego usposobienia w handlu pszenicą i zyskał zwykłą małą na cenie, podczas gdy kukurydzą pomimo notowań nowoyorskich wyższych o 1 centa obroty szły ospale. Handel olejem rzepakowym szedł żwawo. Na giełdzie produktowej paryżkiej ceny podniosły się o 2 franki, ponieważ zapasy zmniejszyły się o 75,000 centnarów. Wielka chęć kupna, która głównie dostrzegać się dawała u firm komisowych, nie mogła być zadowolona, ponieważ sprzedawców prawie że nie było na targu. Dowozy spirytusu były bardzo znaczne i znajdowały chętnych odbiorców zarówno między fabrykantami jak i sklądnikami.

Londyn 30 Grudnia 1883 r. (Zboże). Gęsta mgła pokrywa cały kraj. Ze wszystkich stron wiadomości o łagodnym powietrzu.

Obroty pszenicą w tym tygodniu ograniczały się właściwie do sprzedaży dwu ładunków. Jeden ładunek biały Delhi, sprzedano po 49 sz. za 492 f., drugi ładunek, który z Kalifornii ma przypląć za 43 sz. 4¹/₂ p., nareszcie jedna partya z Kalkuty w drodze przez kanał sprzedana została po 35 sz. za 492 f. W samym porcie mało ładunków ofiarowano na sprzedaż, a co do dostawy terminowej sprawozdanie o niej brzmi stereotypowo: „zaniebdana, żadnej czynności.” W przyszłym tygodniu oczekują 13 ładunków zamówionych i 18 udających się do rozmaitych portów, co razem da 214,000 kwarterów, co zdaje się zwiastować dowozy średnie. Dowozy na targi krajowe były skąpe, ceny jednak mało co się zmieniły. Wykazy statystyczne z roku upłynionego już ogłoszone, odnoszą się do 187 głównych miast Królestwa.

W obecnych okolicznościach mało da się powiedzieć o ogólnym stanie handlu. Rok 1883 należał do najmniej pomyślniejszych. Przywóz do Wielkiej Brytanii przedstawia godne uwagi wskazówki dla przyszłych obrotów; w tygodniu ubiegłym przywieziono ogółem pszenicy i mąki 330,000 kwarterów, przez co przeciętny przywóz w ostatnich czterech tygodniach wyniósł po 250,000 kw. tygodniowo. W południowo-rosyjskich portach nie widać jeszcze chęci do kupna po obecnych cenach. W Odessie zapasy są znaczne, w innych portach słabsze. Na północy Rosyi jest rzeczą godną zaznaczenia, że oferty na wysyłkę w miesiącach wiosennych i letnich czynione są po cenach obecnych.

Lipsk, 5 Stycznia. Odbywające się tu zebranie delegowanych Centralnego Stowarzyszenia niemieckich fabrykantów wyrobów wełnianych, powzięło następującą uchwałę. Zebranie oświadczyło się za prawem o ubezpieczeniu robotników na wypadek choroby i wyraziło żywe swe ubolewanie, że z wielu stron tjawniają się usiłowania, zmierzające do znieważenia dobroczynnych skutków tego prawa, jak również przez rozsiewanie bezsadnych podejrzeń na fabryczne kasy chorych, dla przeciągnięcia robotników na stronę t. zw. wolnych stowarzyszeń kasowych, które, jak doświadczenie pokazało, wielokrotnie okazały się nieodpowiedniami. Zebranie objawiło swe zadowolenie, że rządy związkowe, nie dając się wprowadzić w błąd tego rodzaju agitatorskiem usiłowaniem, jednoznacznie po-

stanowili, przedstawić mającemu się zebrać sejmowi państwa nowy projekt prawa o zabezpieczeniu robotników od wypadków. Ponieważ przedłożony przeszłego roku projekt, został przez komisję sejmową odrzucony, byłoby więc pożądanem, całą tę sprawę z należytym zastrzeżeniem wszystkich słusznych żądań robotników i po ustanowieniu zasadniczych warunków, powierzyć stowarzyszeniom i związkom przemysłowym i zawodowym, jak np. przemysłowi wełnianemu, które to stowarzyszenia powstały z prywatnej inicjatywy i wykazały swą żywotność i skuteczność. Przy tem jednak przypuszcza się, że i w nowem prawie rządowy związkowe utrzymają 13-tygodniowy termin pielęgnowania chorych oraz pomoc ze strony kasy państwa.

Bank. Podług wiadomości pomieszczonych w gazetach giełdowych, austriacki bank dla krajów koronnych, który zamierzał filię swoją otworzyć w Paryżu, zaniechał chwilowo tego zamiaru z powodu niechęcych zgoda stosunków giełdowych w Paryżu.

Niewypłacalności. Pogłoski o najrozmaitszych niewypłacalnościach w całym świecie stoją obecnie na porządku dziennym. W Paryżu długi czas pokutowała po dziennikach pogłoska o bankructwie p. Coroneo, naczelnika banku konstancyńskiego. Dopiero potem okazało się, że źródłem tych pogłosek była zemsta osobista. W Liverpoolu zbankrutował Mr. Charles, którego pasywa wynoszą 80,000 L. W Antwerpii wielkie wrażenie sprawiła niewypłacalność Ghislaïn, Cahn Painvin et Drion. Firma ta należała do najszanowniejszych w mieście. Przed samym upadkiem chwytano się jednak środków mniej godziwych i zadłużyła się między innymi Bankowi Narodowemu na 300 tysięcy franków, Bankowi Centralnemu na 500,000 franków, Caisse de Reports 200,000 franków, dalej Bankowi Drezdeńskiemu, Towarzystwu Marsylijskiemu, Bankowi Dyskontowemu po 100—200,000 fr. Na prowincyi jest 6,000 wierzycieli depozytowych, wszyscy na drobne sumy. Pasywa obliczają na 9 milionów franków, aktywa na 3—4 mil. fr.—Interesująca sfera tutejsze niewypłacalność firmy J. Fichtenholz w Berdyczowie, Charkowie i innych miastach wedle wszelkiego prawdopodobieństwa zakończy się układem z wierzycielami. Podług krążących wieści charkowskiemu Bankowi Handlowemu i warszawskiemu Bankowi Dyskontowemu ma być wypłacone 30%, dalsze 5% będą wypłacone później. Drobnymi wierzycielami do wysokości rs. 800 będą zaspokojeni całkowicie. Wierzyciele do rs. 1,000 otrzymają 60—70%, wierzyciele do 2,000 rs. 50%.

Kronika Łódzka.

(—) J. W. Gubernator Piotrkowski polecił wysygnować z funduszy kasy miasta Łodzi, do dyspozycji p. Prezydenta rsr. 3000, które mają być użyte na wynagrodzenie dla szukającej pracy ludności fabrycznej, przy robotach miejskich ad hoc zarządzić się mających.

NAUKA, LITERATURA, SZTUKA.

Rzut oka wstecz.

(Dokończenie).

Pismo to ruchliwe, zajmujące i poczytne, ma przyszłość przed sobą, właśnie dla tego że ma pewną indywidualność, nie specjalizując się zbyt ściśle, bo przynajmniej trzeba, że pisma specjalne dotąd utrzymują się z trudnością w naszym społeczeństwie. Fakt to naturalny, liczba specjalistów w każdym zawodzie jest u nas zbyt szczupłą, by starczyła na podtrzymanie własnego organu, w ogóle więc czasopisma podobne istnieją najczęściej ofiarnością jednego osobnika lub kółka ludzi dobrej woli, upadają zaś, gdy tej pomocy nie stanie. Dowód tego mieliśmy na „Ekonomiście,“ konał on już parę razy i był zawsze wskrzeszany daremnie, od początku zaś zeszłego roku przestał wychodzić. Gazeta Sądowa pomimo wielkiej stosunkowo liczby prawników i starannej redakcji, tylko z wielką trudnością istnieje, toż samo powiedzieć można o „Przeglądzie technicznym,“ „Inżynierii i Budownictwie“ oraz o czasopiśmie lekarskich.

Niezrażeni jednak temi trudnościami i niepowodzeniem powstają coraz nowe wydawnictwa. Nie będę tu mówić o „Tygodniku kucharskim,“ który pośredni tylko ma związek z literaturą właściwą, ale o ważniejszej publikacji chodowla poświęconej, jednej z głównych gałęzi gospodarstwa, która przy napływie zboża z Ameryki i Australii stanowić może najważniejszy dochód naszych rolników.

W obecnym więc położeniu kiedy wszyst-

— Biederman przeciwko Anszadtowi. Pomiędzy tutejszymi fabrykantami Z. i L. Anszadtami i R. Biedermanem toczy się od lat kilku spór o własność kawałka gruntu, przez który Anszadtowie pragnęli przeprowadzić przedłużenie ulicy Północnej.

Sąd okręgowy Piotrkowski pretensją Anszadtów za bezzasadną pociążył. Senat zaś w Petersburgu decyzje Rządu Gubernialnego Piotrkowskiego w duchu przychylnym pretensji Anszadtów wydane, uchylił i spór wzmiarkowany za nieulegający administracyjnemu rozbirowi uznał.

Po takim rezultacie sprawy, Anszadtowie na granicy nieruchomości Bidermana wystawili miejsca ustępowe w ten sposób, że woda w rzece płynącej obok fabryki Bidermana zanieczyszczoną została.

Dało to powód do skargi wytoczonej ze strony Bidermana przeciw Anszadtom przed tutejszy Sąd Pokoju. Przedmiotem skargi było pociągnięcie do odpowiedzialności Anszadtów z art. 111 i 53 Ustawy karnej i o wynagrodzenie zrządzonych szkód.

W poparciu skargi powołano się na badanie świadków i opinie lekarskie. Ze strony obwinionych Adwokat Małachowski powołał się również na opinię lekarską, badanie świadków i analizę chemiczną.

Z rozporządzenia Sędziego Pokoju, policya tymczasowo miejsca sporne opieczętowała.

W dniu 4 stycznia r. b. odbył się termin w tej sprawie.

Adwokat Bidermana p. Al. Kraushar z Warszawy, skargę swego klienta uzasadnił powołaniem się na badanie świadków, którzy okoliczności sporu w zeznaniach swych stwierdzili.

Sędzia Pokoju z uwagi, że w obec opieczętowania miejsc spornych i deklaracji oskarżonych, iż dobrowolnie je uprzętną, niema niniejsza sprawa w obecnym jej stanie wyjątkowej nagłości, z uwagi przytem na rażąca sprzeczność między zeznaniami świadków a protokołem policji miejscowej, która żadnego nieporządku i nieprawidłowości w działaniach Anszadtów nie zauważyła, postanowił dokonać osobiście rewizyi sądowej w asystencyi lekarzy, obu stron i budowniczego miejskiego, termin zaś do odbycia tej rewizyi do nastania cieplejszej pory roku odłożył.

(—) W niedzielę liczne grono amatorów na stawie panów G. urządziło zabawę na łyżwach. Oświetlenie różnokolorowemi lampionami i muzyka wojskowa, uprzyjemniały tę pożyteczną i przyjemną rozrywkę, z której atoli w tym roku niewiele zapewne korzystać będzie można.

(—) Zmiany własności nieruchomości. Wczoraj przed rejentem Kamockim, p. Herbst nabył od p. Henryka Skarzyńskiego dobra Łokietki w powiecie Łęczyckim położone za rs. 320000.

KRONIKA

krajowa i zagraniczna.

— W kwestyi odpowiedzialności właścicieli fabryk, karnej i majątkowej, za śmierć i kalectwa robotników, która to kwestya ocze-

kuje bliższego rozwiązania w drodze prawodawczej, departament handlu i przemysłu przedstawił właściwej władzy swą opinią tej treści: ustanowienie specjalnej odpowiedzialności właścicieli fabryk jest nieodzownie potrzebne i ma dwa cele: z jednej strony zapewni środki utrzymania podległym kalectwu robotnikom lub rodzinom zabitych, co jest ważnem z tego względu, że robotnik ryzykuje swoje życie i zdrowie, a nie ma możności zaoszczędzić ze skromnego swego zarobku jakiegoś fundusiku na wypadek swej śmierci lub niezdadności do pracy; z drugiej strony specjalne prawo o odpowiedzialności właścicieli przedsiębiorstw pośrednio wpłynie na zmniejszenie ogólnej liczby nieszczęśliwych wypadków podczas pracy, ponieważ nie można wątpić o tem, że właściciel fabryki przedsiębiorca konieczne środki ostrożności, dla zapobieżenia tym wypadkom, za które on sam będzie odpowiedzialnym, zmniejszy tem samem prawdopodobieństwo wypadków pochodzących z nieostrożności robotników.

— Wyjaśnienie. Ministerium oświecenia na zapytanie jednego z kuratorów okręgowych naukowych, czy wobec wypadków niewypłacalności banków prywatnych, ofiary na rzecz uczącej się młodzieży mogą być w tych bankach składane, wyjaśniło, że ponieważ ofiarodawcy nie mogą być niczem krepowani, tem samem i deponowanie przeznaczonych przez nich na cele oświaty ofiar od nich samych zależy, władza zaś naukowa ze swej strony może zalecać te lub owe banki rządowe, albo przez rząd gwarantowane.

— „St. Pet. Wied.“ zapewniają, iż przy ministerium komunikacyi utworzoną została osobna komisya, mająca się zająć reorganizacyą technicznych szkół kolejowych, oraz wypracowaniem projektu nadzoru rządu nad temi zakładami szkolnymi.

— Ministerium skarbu, biorąc pod uwagę liczne wypadki nadużyć w opłacie podatków przez kupców i przemysłowców, zamierza zwiększyć nadzór nad klasą handlującą i przemysłową; w tym celu ministerium wyjednywa dodatkowy kredyt w sumie 130,000 rs. na powiększenie liczby urzędników w izbach skarbowych.

— Ministerium skarbu poleciło urzędowi akcyzowemu prowadzić szczegółowe i ściśle listy osób, które były pociągane do odpowiedzialności sądowej za naruszenie przepisów o handlu trunkami; na podstawie tych list władze sądowe mają określać wyższe kary dla osób, powtórnie do odpowiedzialności pociągniętych.

— Zarządzający okręgami akcyzowemi otrzymali okólnik departamentu podatków niestających, zalecający, aby wydawane świadectwa na przewóz tytoniu obejmowały jedynie transport mieszczący się w jednym wagonie; rozporządzenie to ma na celu zapobieżenie zachodzącym obecnie zatargom.

— Ministerium komunikacyi czyni podobno starania o pozyskanie kredytu w sumie miliona rubli na pobudowanie drogi szosowej na długości 110 wiorst od Proskurowa przez Kamieniec ku granicy austriackiej.

z wystawy starożytności jaka miała miejsce przed dwoma laty w Warszawie. Album to zawiera 100 fotografii zdjętych z najważniejszych dzieł sztuki, które zapewne zostały w pamięci tych wszystkich, co oglądali zebrane z kolekcji amatorów i skarbców rodzinnych, zabytki przeszłości.

Kiedy album wystawy daje nam obraz sztuki i jej wyrobów, które znajdowały się u nas w zeszłym stuleciu, a zatem daje poznać jego stronę estetyczną, ważne dzieło Tadeusza Korzona „Stan wewnętrzny Polski w ośmnastym wieku,“ a raczej dwa pierwsze tomy tego dzieła uwidoczniają cały mechanizm administracyjny, handlowy i ekonomiczny kraju, który przywykliśmy poznawać i badać daleko więcej ze strony rycerskiej lub towarzyskiej.

Pan Korzon z ścią benedyktyńską cierpliwością i pracą gromadził materiały do swego dzieła, poszukując pilnie statystycznych danych w chaosie przeszłości, i usiłując ze szczerą liczbą cyfr wiadomych dojść niewiadomych.

Od kilku lat zresztą w piśmiennictwie naszym widnieje zwrot krytyczny nie tylko ku dalekiej przeszłości ale i sprawom historycznym które przedstawione są w rozmaitych szkicach, studiach, opowiadaniach i wyrobili zastęp pracowników takich jak Kazimierz Jarochoński, Smolka, Kubala, Doktor Antoni J., ale i ku epoce bliższej nam nierównie.

Badania te, skupione są głównie ku stanowi życia i dziełom naszych trzech wielkich poetów, których epoki twórcze, stosunki rodzinne i zresztą myśli, stanowią obecnie tło niezmiernie wielu studyów. Ten zwrot krytyczny w literaturze nie jest rzeczą małej wagi, świadczy bowiem o pewnej dojrzałości, nie spotykamy go nigdy w młodzieńczych epokach literackich i witamy

— Ministerium spraw wewnętrznych zawarło na rok 1884 umowę z towarzystwem telegrafonowem, na mocy której oznaczona została oddzielna opłata za prawo eksploataowania przez kontrahentów komunikacyi telegrafonowych, urządzonych w Petersburgu, Moskwie, Warszawie, Rydze i Odessie.

W skutek tej umowy, przedsiębiorcy komunikacyi telegraficznej opłacać będą kasie państwa: 1) 10 procent z opłaty, pobieranej od osób prywatnych, i 5 procent od takiejże opłaty, pobieranej od władz rządowych zarządów miejskich, z tem jeszcze zastrzeżeniem, że ogólna suma wnoszonych do kasy państwa procentów, w obu stolicach nie może być mniejszą od 5,000 rubli, w pozostałych zaś miastach od 2,000 rs. rocznie. 2) Ponieważ stosownie do udzielonej koncesyi, przedsiębiorcy mają prawo urządzić dla dogodności publicznej—stacje telefonowe miejskie, za użytkowanie których pobierać będą opłatę w stosunku 25 kop. za każde 5 minut, przeto od dochodów z tego źródła wpływających wnoszą do kasy państwa 10 procentów.

— Ministerium skarbu dokonało rewizyi ustawy handlowej Finlandyi z r. 1858-go i opracowało projekt zmian w tejże ustawie. Rewizya nastąpiła na skutek licznych petycyi fabrykantów i przemysłowców rosyjskich, domagających się w ministerium ocenia produktów fińskich. Z petyciami tego rodzaju występowali głównie właściciele papierni i zakładów metalicznych, dowodząc, że ustawa z roku 1858-go, zezwalająca na swobodny dowóz wyrobów z Finlandyi do Cesarstwa, nie odpowiada obecnym warunkom, że dziś przemysł rosyjski potrzebuje zabezpieczyć się od konkurencyi fińskiej. Projekt Ministerium ustanawia cło na te towary, które właściwie nie są wyrobem fabryk fińskich, pochodzą z zagranicy i opłacają cło wchodowe w Rosyji.

— Droga żelazna Warszawsko-Wiedeńska podniosła z dniem 1 stycznia kosztą przewozu węgla drobnego (klein kohlen) sprowadzanego z zagranicy o 4½ kop. na korcu. W obec starani się Towarzystwa dla popierania przemysłu i handlu o zmniejszenie cła od węgla zagranicznego, polityka zarządu kolei wydaje się co najmniej dziwną.

— Ministerium sprawiedliwości zamierza powiększyć personel sądów okręgowych w Warszawie i Piotrkowie. W sądzie okręgowym warszawskim mają być utworzone stałe posady trzech pomocników sekretarzy, jednego sekretarza i czterech członków sądu, oraz na jeden rok czasowa posada jednego członka sądu, w piotrkowskim zaś sędzie—dwie stałe posady pomocników sekretarza i dwóch członków sądu. Fundusze dla sądu warszawskiego zostaną zwiększone o 5,800 rs., a dla piotrkowskiego o 2,200 rs.

— Sądy. Według „Praw. Wiest.“ zatwierdzony został dymisyonowany asesor kolegiálny Gedeonow jako sędzia pokoju w Częstochowie II okręgu gubernii piotrkowskiej.

— Otwarcie sądu. Dnia 20 z. m. otwarto uroczystie sąd okręgowy w Witebsku.

W okręgu tego sądu jak donosi „Kuryer Warszawski“ usunięto za zaniebdywanie się

z tem większą radością, iż tylko samowiedza stanowi potęgę. Minęły czasy, gdzie można było postępować omackiem na jakiej bądź drodze, spuszczać się na natchnienie, intuicyę i t. p. Dziś należy zdać sobie sprawę z każdej rzeczy, nawet z uwielbienia; niedziw więc że pyszniąc się z wielkich ludzi jakich posiadamy, chcemy wiedzieć jak i dlaczego wielbić ich mamy, chcemy zrobić analizę ich twórczej działalności, odtworzyć ich otoczenie i postawić na tle epoki wierzeń napisami pragnień i słów tej epoki.

Coraz też więcej gromadzi się dokumentów w tym względzie. Do takich należą czasy Zygmunta Krasińskiego, wydane staraniem rodziny, których tom drugi zawierający listy pisane do Sołtana świeżo opuścił prasę.

O listach tych pomówię wkrótce obszerniej, teraz zaznaczam tylko ich wartość, jakkolwiek jesteśmy zbyt bliższy jeszcze rzeczy i ludzi, które autor w swej korespondencyi porusza, by dana nam była w niej całkowita prawda. Rodzina poety z pewnością poczytna w niej różne opuszczenia dla względów bardzo zrozumiałych. Jest zawsze coś brutalnego w tem wglądaniu dalekich i obojętnych w zwierzenia poufne, płynące z serca do serca. Nie dziw więc, że ucyziono pewien wybór podając publiczności myśli i zdania szerszego pokroju, a usuwając o ile to było możliwe, fakta osobistej natury.

Publiczność jednak na tem tracić musi, bo w człowieku takim jak Krasiński, wszystko interesuje, wszystko zaciekawia, a wypadki życia, uczucia i namietności stanowią klucz do zagadkowych nieraz postaci i niejasnych utworów, które nakształt mgławic wyłoniwszy się z wyobraźni poety, nie przyoblekły się w dość plastyczne kształty, ażeby bez tego klucza zrozumiane zostały.

Krytyka literacka nie powinna rozwijać

Obstalunki pocztą, telegrafem

Wzór oryginalnej etykiety w wielkości naturalnej

LAGIER-BIER

aus der
Ersten Pilsner Actien-
Brauerel in Pilsen.

**ORYGINALNE
PIWO PIZEŃSKIE**

WYŁĄCZNY SKŁAD
na Królestwo i Cesarstwo
WARSZAWA, Krak.-Przedmieście № 48.

Niezależnie od powyższej etykiety, butelki i korki oznaczone są również literami:

E. P. A. B.

adresować do Kantoru Al. Steik i Ska

Kotzebue 3.

BUTELKI CZERWONE

BUTELKI CZERWONE

i telefonem, należy

Pasy do maszyn, troczki, paski tkackie

i wogóle

PASY SKORZANE

wszelkiego rodzaju
z powszechnie znanej
garbarni i fabryki skór

„Towarzystwa Akcyjnego Garbarni”

TEMLER i SZWEDE

W WARSZAWIE

Są do nabycia u jedynych przedstawicieli Towarzystwa w tutejszym okręgu fabrycznym

Alberta Hochedlingera i Sp.

ul. Piotrkowska, Nr. 509 dom Szepsa i Sp.

NOWY RYNEK OBOK APTEKI

ZAKŁAD JUBILERSKI

Maurycyego Gutentag

poleca piękny wybór biżuterij, jako to: garnitury, bransolety, dewizki, kolczyki, głównie zaś pierścionki od najtańszych do najdroższych, obrączki ślubne złote od Rs. 5 za parę, na żądanie mogą być wykończane i na poczekaniu, kupuje złote i srebrne wyroby używane, placąc po najwyższej cenie oraz i wzamian takowe przyjmuje.

NOWY RYNEK OBOK APTEKI

Zawiadamiam W-ch Panów moich Kundmanów, iż wszelkie obstalunki przyjmuję na Składzie Węgla przy Kolei Nr. 16 obok placu Hochedlingera, oraz polecam się z węglem krajowym i zagranicznym, Wapnem Rudnickim i Lubjowskim Cementem, Szybnami Żelaznymi i Narzędziami Rolniczymi. Wapno zawsze jest na Składzie w bryłach na placu pod № 6 lasowane zaś odleżałe sprzedaje na kubiki.

z uszanowaniem
L. PODCZASKI

Zakład litograficzny i drukarski

L. Krukowskiego

wykonywa wszelkie roboty w zakresie jego wchodzące, po cenach umiarkowanych.

Wykonanie punktualne

Polecając się łaskawym względem Sz. Pań mam honor zawiadomić że po powrocie z Warszawy utworzyłam:

PRACOWNIA

SUKIEN I OKRYĆ DAMSKICH

przy ul. Piotrkowskiej N. 257 dom braci Schroetter w lewej 3-j oficynie.

Usilnem mojem staraniem będzie zadowolnić Sz. Panie prędkim i starannem wykończeniem roboty. Ceny niskie.

Z uszanowaniem
M. Szczadzka.

**AKUSZERKA
R. WELLER**

która praktykowała pod dozorem znanych profesorów-akuszerów, pojmująca dobrze swoją sztukę poleca swoje usługi brzemienym i chorym kobietom. Mieszkanie ulica Piotrkowska, dom Wielmożnego Bechtolda prawa oficyna na I-em piętrze. Biednych bezpłatnie.

GIEŁDA WARSZAWSKA d. 7 stycznia.

Weksle.	ZA	Dyskonto	Z końcem giełdy		Dopełnione transakcyje
			żądano	placono	
Berlin . . . (169 ¹² / ₁₂)	dl. ter. 2 d.	4	50.87 ¹ / ₂	—	50 77 ¹ / ₂ 80
Inne niem. miasta bank.	dl. ter. 2 d.	4	50.82 ¹ / ₂	—	50 72 ¹ / ₂ 75 80
Londyn	dl. ter. 2 d.	—	—	—	—
Paryż	dl. ter. 3 m.	3 ⁰ / ₁₀	10.30	—	10 28
Wiedeń	dl. ter. 10 d.	5	41.10	—	41
Petersburg	dl. ter. 3 d.	6	85.70	—	85 45 50

Papiery państw. (za 100 rs.).	Dopełnione tranz.	Z końc. giełdy	Akcyje.		Dopełnione tranz.	Z końc. giełdy
			żąd. placono	żąd. placono		
Oblig. Skar. Kr. Pol. duże	4	—	Akcyje D. Z. War.-W. 100 r.	4	—	—
" male	4	—	" W.-Byd. 500 r.	4	—	—
Dowody Kom. Cen. Likw.	—	—	" " 100 r.	5	—	—
Listy Likw. Kr. Pol. duże	4	88.30	" " Teres. 1000 r.	5	—	—
" male	4	88.30	" " 100 r.	5	—	—
Ros. Pol. Ws. I em. 1000 r.	5	91.70	" " Fabr. Łódzkiej	5	—	—
" " " 500 r.	5	91.70	" " Banku Handlowego	5	—	—
" " " 1000 r.	5	91.70	" " War. Ban. Dys. 250 r.	5	—	—
" " " 500 r.	5	91.70	" " Ban. H. w Łodzi 250 r.	5	—	—
" " " 1000 r.	5	91.70	" " War. Tow. Ub. od ognia	5	—	—
" " " 500 r.	5	91.70	" " z wypł. rs. 125 250 r.	5	—	—
" " " 1000 r.	5	91.70	" " War. Tow. F. Cukru 500 r.	5	—	—
Ros. Pol. Pr. z r. 1864 I em.	5	—	" " Cukr. Dobroszel. 500 r.	5	—	—
" " " 1866 II em.	5	—	" " Józefów 250 r.	5	—	—
Bilisy Ban. Pań. Ros. I em.	5	—	" " Czernk 250 r.	5	—	—
" " " II " "	5	—	" " Hermanów 250 r.	5	—	—
" " " III " "	5	—	" " Lyszkowic. 250 r.	5	—	—
" " " IV " "	5	—	" " Leonów 250 r.	5	—	—
Kisty Zastawne (za 100 r.)	5	—	" " Czstocice 250 r.	5	—	—
" " sr. 1869 S. I lit. A.	5	100.40	" " T. W. F. Stali 1000 r.	5	—	—
" " " lit. B.	5	100.30	" " Tow. Lilpop, Rau i	5	—	—
" " " male	5	100.20	" " Loewenstein 1000 r.	5	—	—
" " " Ser. II lit. A.	5	—	" " Tow. Zakł. Metal. B.	5	—	—
" " " lit. B.	5	—	" " Hantke w War. 1000 r.	5	—	—
" " " male	5	—	" " Tow. Zakł. Górniczych	5	—	—
" " " Ser. III lit. A.	5	100.25	" " Starachowickich 100 r.	5	—	—
" " " lit. B.	5	100.20	" " Tow. War. Fab. Mach.	5	—	—
" " " male	5	100.10	" " Narz. Rol. i Odł. 100 r.	5	—	—
" " " Ser. IV lit. A.	5	—	" " Wars. T. Kop. węgla i	5	—	—
" " " lit. B.	5	—	" " Zakł. Hutniczych 250 r.	5	—	—
" " " male	5	—	" " Tow. Zakł. Prz. Baw.	5	—	—
" " " Ser. V lit. A.	5	—	" " Tk. w Zawierciu 250 r.	5	—	—
" " " lit. B.	5	—	" " Tow. Łazi Łazi 100 r.	5	—	—
" " " male	5	—				
Listy zast. m. Warsz. Ser. I	5	96.30				
" " " II " "	5	93.85				
" " " III " "	5	92.10				
" " " IV " "	5	92.25				
" " m. Łodzi " "	1	85.50				
" " " II " "	5	84.50				
" " " III " "	5	83.60				
Listy zast. R. T. Wz. Kr. Z.	5	—				

Telegramy giełdowe.

Giełda Warszawska	Z dnia 7	Z dnia 8
Żądano z końcem giełdy.		
Za weksle krótkoterminowe		
na Berlin za 100 nr.	50.82 ¹ / ₂	50.72
" Londyn " 1 L.	10.30	10.27
" Paryż " 100 fr.	41.10	41.10
" Wiedeń " 100 fl.	85.70	85.70
Za papiery państwowe:		
Listy Likwid. Kr. Pol.	88.30	88.30
Ros. Pol. Wschodnia	91.70	91.75
Listy Zas. Ziem. z 69 r. Lit. A.	100.40	100.40
" " " Ser. III	100.30	100.20
" " " " Ser. I	96.30	96.30
" " " " " II	93.25	93.10
" " " " " III	93.10	93.10
" " " " " IV	92.25	92.35
Listy Zast. M. Łodzi Ser. I	86.50	86.50
" " " " " II	84.10	84.10
" " " " " III	83.60	83.60
Berlin.		
Weksle na Peters. kr. za 100 r. Mr.	196.70	196.80
" " " dl.	194.95	195.10
" " Londyn kr. " 1 L. "	20.38	20.38
" " Wiedeń dl. " 100 fl. "	168.60	168.60
Dyskonto 4 ⁰ / ₁₀₀		
Londyn.		
Weksle na Petersburg	22.75	22.75
Dyskonto 3 ⁰ / ₁₀₀		

TEATR POLSKI.

TOWARZYSTWO ARTYSTÓW DRAMATYCZNYCH
pod dyrekcją
J. Puchniewskiego
w Czwartek dnia 10 stycznia 1884 r.
ABONAMENT B. N. S.

Wielki Człowiek
DO MAŁYCH INTERESÓW
Komedja w 5 aktach, Jana Al. Hr.
Fredro (ojca).

OLIMPIA DĘBICKA

przybyła z WARSZAWY

otworzyła pracownię Sukien damskich

i ubiorów dzieciennych, które wykonywa po bardzo

umiarkowanych cenach.

Wykonanie punktualne i podług najświeższej mody

Ulica Widzewska, dom Aia Nr. 1440, 1 piętro od frontu.